

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
H. SAUGMANDSGAARD ØE
fremsat den 22. februar 2018¹

Sag C-44/17

**The Scotch Whisky Association, The Registered Office
mod
Michael Klotz**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamburg, Tyskland))

»Præjudiciel forelæggelse – tilnærmelse af lovgivningerne – beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus – forordning (EF) nr. 110/2008 – artikel 16, litra a), b) og c) – bilag III – den registrerede geografiske betegnelse »Scotch Whisky« – whisky produceret i Tyskland og markedsført med betegnelsen »Glen Buchenbach« – begrebet »indirekte brug« af en registreret geografisk betegnelse – begrebet »antydning« af en sådan betegnelse – begrebet »falsk eller vildledende angivelse« – krav om en form, der er identisk med betegnelsen, en fonetisk og/eller visuel lighed med betegnelsen eller en association hos den relevante forbruger – eventuel hensyntagen til den sammenhæng, hvori den omtvistede betegnelse er indføjet«

I. Indledning

1. Anmodningen om præjudiciel afgørelse, der er indgivet af Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamburg, Tyskland), vedrører fortolkningen af artikel 16 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 110/2008 af 15. januar 2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89². Nævnte artikel 16 beskytter alle de geografiske betegnelser³, der er registreret i bilag III til forordning nr. 110/2008, mod former for praksis, der kan vildlede forbrugeren med hensyn til disse produkters oprindelse.

2. Anmodningen er blevet fremsat i forbindelse med en tvist mellem en organisation i Det Forenede Kongerige, hvis formål er at fremme den skotske whiskybranche, og en tysk sælger i et søgsmål med påstand om, at denne sælger undlader at markedsføre en whisky produceret i Tyskland ved navn »Glen Buchenbach«. Sagsøgeren i hovedsagen har gjort gældende, at anvendelsen af udtrykket »Glen« krænker den registrerede geografiske betegnelse »Scotch Whisky«, idet det både er en indirekte kommerciel brug og en antydning heraf samt en falsk eller vildledende angivelse, der er forbudt ved henholdsvis litra a), b) og c) i artikel 16 i forordning nr. 110/2008.

1 – Originalsprog: fransk.

2 – EUT 2008, L 39, s. 16. Denne forordning har gennemgået forskellige ændringer, men de bestemmelser, der er relevante i den foreliggende sag, er ikke berørt heraf.

3 – Ifølge artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 110/2008 forstås ved »geografisk betegnelse« en »betegnelse, der angiver, at en spiritus har oprindelse i et land, en region eller et lokalt sted, hvis spiritussens bestemte kvalitet, ry eller andre egenskaber i alt væsentligt kan tilskrives dens geografiske oprindelse«.

3. Den forelæggende ret har anmodet Domstolen om for det første at fastslå, hvorvidt udtrykket »indirekte [...] brug« som omhandlet i denne forordnings artikel 16, litra a), kræver, at den beskyttede geografiske betegnelse anvendes i identisk eller fonetisk og/eller visuelt lignende form, eller det er tilstrækkeligt, at det omtvistede udtryk hos de relevante forbrugere vækker en association til den nævnte betegnelse. Den har desuden ønsket oplyst, hvorvidt der, såfremt en simpel association er tilstrækkelig, med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori det udtryk, der er anvendt som betegnelse for det pågældende produkt, er indføjet, og navnlig den omstændighed, at dette produkts virkelige oprindelse også er angivet på etiketten.

4. Endvidere har den forelæggende ret ønsket oplyst, hvorvidt udtrykket »antydning« i den nævnte forordnings artikel 16, litra b), kræver, at der foreligger fonetisk og/eller visuelt slægtskab mellem den beskyttede geografiske betegnelse og det pågældende udtryk, eller om det er tilstrækkeligt, at det sidstnævnte hos den relevante kundekreds vækker en begrebsmæssig association af en hvilken som helst art til den nævnte betegnelse. Den har ligeledes ønsket oplyst, hvorvidt der, såfremt en sådan association er tilstrækkelig, i forbindelse med anvendelsen af den nævnte bestemmelse bør tages hensyn til den sammenhæng, hvori dette udtryk anvendes.

5. Endelig ønsker den oplyst, hvorvidt der i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en »anden falsk eller vildledende angivelse« som omhandlet i samme forordnings artikel 16, litra c), ligeledes skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori det omtvistede udtryk indgår.

6. Den foreliggende sag adskiller sig fra de sager, hvori Domstolen allerede har fortolket bestemmelserne i artikel 16 i forordning nr. 110/2008⁴, derved, at den særligt vedrører den situation, som er uden fortilfælde, hvor – som det tydeligt fremgår af de forelagte spørgsmål – den omtvistede betegnelse hverken har fonetisk eller visuel lighed med den beskyttede geografiske betegnelse, men angiveligt kan foranledige forbrugerne til at knytte en ukorrekt forbindelse hertil. Desuden anmodes Domstolen indirekte om at præcisere, hvorledes reglerne i artikel 16, litra a)-c), er forbundet med de forskellige situationer, som er omhandlet heri.

II. Retsforskrifter

7. Forordning nr. 110/2008 bestemmer i artikel 16, der har overskriften »Beskyttelse af geografiske betegnelser«, at »de geografiske betegnelser, der er registreret i bilag III, [beskyttes] mod:

- a) enhver direkte eller indirekte kommerciel brug i forbindelse med produkter, der ikke er omfattet af registreringen, for så vidt produkterne kan sammenlignes med den spiritus, der er registreret under den geografiske betegnelse, eller for så vidt anvendelsen af betegnelsen udnytter betegnelsens omdømme
- b) ethvert misbrug eller enhver efterligning eller antydning, selv hvis produktets virkelige oprindelse er angivet, eller den geografiske betegnelse er anvendt i oversættelse eller ledsaget af et udtryk som »art«, »type«, »stil«, »fremstillet« eller »smag« eller andre tilsvarende angivelser
- c) enhver anden falsk eller vildledende angivelse af herkomst, oprindelse, art og hovedegenskaber i forbindelse med produktets betegnelse, præsentation eller mærkning, der kan give et fejlagtigt indtryk af produktets oprindelse
- d) enhver anden form for praksis, der kan vildlede forbrugerne med hensyn til produktets virkelige oprindelse«.

4 – Jf. dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 2 og 16), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 10 og 11).

8. I bilag III til forordning nr. 110/2008, der har overskriften »Geografiske betegnelser«, fremgår det, at »Scotch Whisky« blev registreret som en geografisk betegnelse henhørende under produktkategori nr. 2, nemlig »Whisky/Whiskey«, med »Det Forenede Kongerige (Skotland)« som oprindelsesland.

III. Tvisten i hovedsagen, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

9. The Scotch Whisky Association, The Registered Office (herefter »TSWA«) er en skotsk organisation, der navnlig har til formål at beskytte handelen med skotsk whisky såvel i Skotland som i udlandet.

10. Gennem et websted markedsfører Michael Klotz en whisky ved navn »Glen Buchenbach«, som fremstilles af destilleriet Waldhorn i byen Berglen i Buchenbach-dalen i Schwaben (Baden-Württemberg, Tyskland).

11. Whiskyflaskernes etiket indeholder foruden den tyske producents fulde adresse og en stiliseret tegning af et jagthorn (på tysk »Waldhorn«) følgende oplysninger: »Waldhornbrennerei [destilleri Waldhorn], Glen Buchenbach, Swabian Single Malt Whisky [schwabisk single malt whisky], 500 ml, 40% vol, Deutsches Erzeugnis [tysk produkt], Hergestellt in den Berglen [fremstillet i Berglen]«.

12. TSWA har anlagt sag ved Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamburg) med påstand om, at Michael Klotz undlader at anvende betegnelsen »Glen Buchenbach« for den pågældende whisky, da denne anvendelse er i strid med navnlig artikel 16, litra a)-c), i forordning nr. 110/2008⁵, som beskytter de geografiske betegnelser, der er registreret i bilag III til denne forordning, hvor betegnelsen »Scotch Whisky« er opført. TSWA har bl.a. gjort gældende del, at disse bestemmelser ikke kun vedrører anvendelsen af en sådan betegnelse i sig selv, men også enhver angivelse, der antyder den beskyttede geografiske oprindelse, dels at betegnelsen »Glen« hos den relevante kundekreds vækker en association til Skotland og Scotch Whisky, uanset at der er tilføjet andre angivelser, der vedrører produktets tyske oprindelse. Michael Klotz har nedlagt påstand om frifindelse.

13. På denne baggrund har Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamburg) ved afgørelse af 19. januar 2017, indgået til Domstolen den 27. januar 2017, besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kræver en »indirekte kommerciel brug« af en registreret geografisk betegnelse for spiritus i henhold til artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008, at den registrerede geografiske betegnelse anvendes i identisk eller fonetisk og/eller optisk^[6] lignende form, eller er det tilstrækkeligt, at den omtvistede del af tegnet hos den relevante kundekreds vækker en association af en hvilken som helst art til den registrerede geografiske betegnelse eller det geografiske område?

Såfremt sidstnævnte er tilfældet: Spiller det da også en rolle i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en »indirekte kommerciel brug«, i hvilken sammenhæng den omtvistede bestanddel af tegnet er indføjet, eller kan denne sammenhæng ikke modvirke en indirekte kommerciel brug af den registrerede geografiske betegnelse, selv om den omtvistede bestanddel af tegnet er ledsaget af en angivelse af produktets virkelige oprindelse?

5 – Ifølge TSWA kan anvendelsen af den anfægtede betegnelse være omfattet af alle de tre begreber i artikel 16, litra a), b) og c), som nævnes i de præjudicielle spørgsmål. Hvad dette angår skal jeg blot bemærke, at den forelæggende ret ikke har opstillet en prioriteret rækkefølge af de situationer, som er omhandlet i de respektive bestemmelser, og heller ikke har forelagt Domstolen spørgsmål om, hvorvidt en sådan kumulering af kvalifikationer er mulig.

6 – Det bemærkes, at forelæggelsesafgørelsen anvender det tyske adjektiv »optisch«, som bogstaveligt oversat betyder »optisk«, men leksikalt finder jeg det mere præcist at bruge ordet »visuel«, som jeg derfor vil anvende i dette forslag til afgørelse, sådan som Domstolen også har gjort i sin seneste praksis på dette område.

- 2) Kræver en »antydning« af en registreret geografisk betegnelse i henhold til artikel 16, litra b), i forordning (EF) nr. 110/2008, at der foreligger fonetisk og/eller optisk lighed mellem den registrerede geografiske betegnelse og den omtvistede bestanddel af tegnet, eller er det tilstrækkeligt, at den omtvistede del af tegnet hos den relevante kundekreds vækker en association af en hvilken som helst art til den registrerede geografiske betegnelse eller det geografiske område?

Såfremt sidstnævnte er tilfældet: Spiller det da også en rolle i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en »antydning«, i hvilken sammenhæng den omtvistede bestanddel af tegnet er indføjet, eller kan denne sammenhæng ikke modvirke en antydning i kraft af den omtvistede bestanddel af tegnet, selv om den omtvistede bestanddel af tegnet er ledsaget af en angivelse af produktets virkelige oprindelse?

- 3) Spiller det en rolle i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en »anden falsk eller vildledende angivelse« i henhold til artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, i hvilken sammenhæng den omtvistede bestanddel af tegnet er indføjet, eller kan denne sammenhæng ikke modvirke en vildledende angivelse, selv om den omtvistede bestanddel af tegnet er ledsaget af en angivelse af produktets virkelige oprindelse?»

14. TSWA, Michael Klotz, den græske, franske, italienske og nederlandske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg. Der er ikke blevet afholdt mundtlig forhandling.

IV. Bedømmelse

A. Indledende bemærkninger

15. Det skal indledningsvis bemærkes, at begge parter i hovedsagen har klaget over forelæggelsesafgørelsens ordlyd.

16. På den ene side har Michael Klotz gjort gældende, at den forelæggende rets redegørelse for de faktiske omstændigheder i hovedsagen både er for kortfattet og ufuldstændig, og har fremlagt nogle oplysninger som supplement til denne redegørelse⁷.

17. Jeg gør i denne henseende opmærksom på, at Domstolen i sager, der er anlagt i henhold til artikel 267 TEUF, hverken har kompetence til at prøve eller bedømme de faktiske omstændigheder i hovedsagen, og at det alene tilkommer de nationale retter at fastslå de faktiske omstændigheder, der har givet anledning til sagen, og at fastslå, hvilke konsekvenser disse har for den afgørelse, retterne skal træffe⁸. Domstolen kan dog, som led i samarbejdet, give den forelæggende ret alle de oplysninger, som den finder nødvendige, med henblik på at give denne ret et hensigtsmæssigt svar⁹.

18. På den anden side har TSWA foreholdt den forelæggende ret at have formuleret de præjudicielle spørgsmål forkert¹⁰. I sine indlæg for Domstolen har organisationen omformuleret spørgsmålene og har ligeledes anført svar på disse¹¹.

7 – Jf. navnlig fodnote 72 i dette forslag til afgørelse.

8 – Jf. bl.a. dom af 13.2.2014, Maks Pen (C-18/13, EU:C:2014:69, præmis 30), af 3.9.2015, Costea (C-110/14, EU:C:2015:538, præmis 13), og af 10.3.2016, Safe Interenvíos (C-235/14, EU:C:2016:154, præmis 119).

9 – Jf. bl.a. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 31), og af 5.12.2017, M.A.S. og M.B. (C-42/17, EU:C:2017:936, præmis 23).

10 – Den har anført, at den har anlagt sag med henblik på at rette op på fejlen, men sagen blev afvist af denne ret.

11 – Jf. navnlig fodnote 38 i dette forslag til afgørelse.

19. Det tilkommer imidlertid udelukkende de nationale retsinstanser, som en tvist er indbragt for, og som har ansvaret for den retslige afgørelse, som skal træffes, at vurdere, såvel om et præjudicielt spørgsmål er nødvendigt for, at de kan afsige dom, som relevansen af de spørgsmål, de forelægger Domstolen. Følgelig kan en begæring fremsat af en part i hovedsagen om, at det forelagte spørgsmål omformuleres som angivet af denne part, ikke tages til følge¹². Domstolen bør dog give disse retter et hensigtsmæssigt svar, som sætter dem i stand til at afgøre tvisten i hovedsagen, og det påhviler den således, i givet fald, at omformulere de præjudicielle spørgsmål, den forelægges¹³.

20. For så vidt angår forholdet mellem de forskellige litraer i artikel 16 i forordning nr. 110/2008 skal jeg indledningsvis fremhæve, at jeg er enig med den franske regering i, at disse bestemmelser beskytter de geografiske betegnelser, der er registreret i bilag III til denne forordning, idet de anfører en række situationer, som i stigende grad er indirekte relateret til disse betegnelser.

21. Jeg anser således litra a) for at vedrøre det tilfælde, hvor selve den registrerede geografiske betegnelse er nævnt; litra b) forbyder ethvert misbrug eller enhver efterligning eller antydning af denne betegnelse, selv om den omtvistede betegnelse ikke udtrykkeligt henviser dertil; litra c) forbyder enhver anden vildledende omtale af produktets oprindelse, mens litra d) vedrører enhver anden form for handelspraksis, der kan vildlede forbrugerne med hensyn til denne oprindelse. Jeg vil i den nedenstående analyse vende tilbage til de præcise forskelle mellem bestemmelserne i litra a)-c), som er omhandlet i anmodningen om præjudiciel afgørelse, og til den fortolkning, som efter min opfattelse kan udledes heraf¹⁴.

B. Udtrykket »indirekte [...] brug« af en registreret geografisk betegnelse som omhandlet i artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 (det første spørgsmål)

1. Spørgsmålet om, hvilken form for »indirekte [...] brug« af en registreret geografisk betegnelse i henhold til artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 der kræves (det første spørgsmåls første del)

22. Med det første præjudicielle spørgsmål anmodes Domstolen om at tage stilling til, hvad der skal forstås ved en »indirekte kommerciel brug [af en registreret geografisk] betegnelse« for spiritus som omhandlet i artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008.

23. Dette spørgsmåls første del vedrører nærmere bestemt spørgsmålet om, hvorvidt det omtvistede udtryk, for at det kan fastslås, at der foreligger en sådan brug, som er forbudt i medfør af nævnte litra a), skal anvendes i en form, der er identisk med den beskyttede geografiske betegnelse, eller i en fonetisk og/eller visuelt lignende form, eller om det er tilstrækkeligt, at dette udtryk hos de relevante forbrugere vækker en association til betegnelsen eller det relevante geografiske område.

24. Den forelæggende ret har redegjort for to mulige fortolkninger af artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008. Ifølge den første fortolkning, som foreslås af en del af den tyske retslitteratur¹⁵, indebærer en »indirekte [...] brug« i denne bestemmelses forstand, at den registrerede geografiske betegnelse er anvendt i en identisk eller i det mindste en fonetisk og/eller visuelt lignende form, idet den ikke er angivet på produktet eller emballagen som ved »direkte [...] brug«, men i en hvilken som helst anden sammenhæng, f.eks. i en reklame eller i ledsagepapirer. Den forelæggende ret har anført, at denne fortolkning ville foranledige den til at fastslå, at litra a) ikke finder anvendelse i den

12 – Jf. bl.a. dom af 4.4.2000, Darbo (C-465/98, EU:C:2000:184, præmis 19).

13 – Jf. bl.a. dom af 1.2.2017, Município de Palmela (C-144/16, EU:C:2017:76, præmis 20).

14 – Jf. bl.a. punkt 31, 62 og 95 ff. i dette forslag til afgørelse.

15 – Den forelæggende ret har i denne henseende citeret »Tilmann GRUR 1992, 829, 832 f.; Ströbele/Hacker, Markengesetz, 11. Aufl., § 135 Rn. 16«, idet den har præciseret, at disse forfattere har udtalt sig om en bestemmelse, der svarer til artikel 16 i forordning nr. 110/2008, nemlig artikel 13 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1151/2012 af 21.11.2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer (EUT 2012, L 343, s. 1), samt »Ingerl/Rohnke, Markengesetz, 3. Aufl., § 135 Rn. 4«.

foreliggende sag, da betegnelserne »Glen« og »Scotch Whisky« hverken er identiske eller ligner hinanden. Ifølge en anden fortolkning er det derimod tilstrækkeligt, at den omtvistede bestanddel af tegnet hos den relevante kundekreds vækker en association af en hvilken som helst art til enten den pågældende geografiske betegnelse eller det pågældende geografiske område¹⁶.

25. TSWA samt den græske og italienske regering er fortalere for den sidstnævnte fortolkning. Michael Klotz, den franske og den nederlandske regering samt Kommissionen er derimod nærmere bestemt af den opfattelse, at der ikke kan foreligge »indirekte [...] brug« som omhandlet i nævnte artikel 16, litra a), når der er anvendt en betegnelse, der er i en helt anden form end den registrerede geografiske betegnelse¹⁷. Jeg deler denne opfattelse af følgende grunde.

26. Jeg gør for det første opmærksom på, at det følger af Domstolens faste praksis, at der ved fortolkningen af en EU-retlig bestemmelse skal tages hensyn til dennes ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og til de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af¹⁸.

27. For det første har TSWA, vedrørende ordlyden af artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008, efter min opfattelse med urette, gjort gældende, at denne bestemmelse skal fortolkes bredt, således at en »indirekte« kommerciel brug af en registreret geografisk betegnelse ikke forudsætter, hel eller delvis, brug af den pågældende betegnelse som sådan, men en implicit henvisning hertil, for så vidt som denne brug vedrører »produkter[...], [der] kan sammenlignes«, eller »udnytter betegnelsens omdømme«¹⁹.

16 – Den forelæggende ret har bemærket, at Domstolen hidtil kun generelt har fastslået, at »artikel 16, litra a)-d), i forordning nr. 110/2008 henviser til situationer, hvori markedsføring af en vare[...] ledsages af en udtrykelig eller stiltiende henvisning til en geografisk betegnelse, som enten kan vildlede offentligheden eller i hvert fald i dennes bevidsthed skabe associationer vedrørende produktets oprindelse, eller [...] gøre det muligt for operatøren utilbørligt at udnytte den pågældende geografiske betegnelses omdømme« (dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 46).

17 – Michael Klotz er nærmere bestemt af den opfattelse, at det omtvistede udtryk nødvendigvis skal være »identisk« med den beskyttede geografiske betegnelse. Ifølge den franske regering skal det være »identisk eller [i det mindste] være af fonetisk og/eller visuel stor lighed«. Ifølge den nederlandske regering skal der være »henvist« til den geografiske betegnelse, også selv om der i den relevante kundekreds' bevidsthed kan skabes en association. Ifølge Kommissionen er der ikke tale om »brug« af den geografiske betegnelse, når der er brugt en »anden betegnelse«.

18 – Jf. bl.a. dom af 15.11.2017, Geissel og Butin (C-374/16 og C-375/16, EU:C:2017:867, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

19 – I sidstnævnte henseende har TSWA gjort gældende, at betegnelsen »Glen« bør forbydes i den foreliggende sag, da der er tale om et produkt, som »kan sammenlignes« med »Scotch Whisky« uden at være af skotsk oprindelse. Ifølge organisationens vurdering vedrører det præjudicielle spørgsmål imidlertid også den anden situation, som er omhandlet i artikel 16, litra a), da den omstændighed, at produkterne kan sammenlignes, ikke udelukker en udnyttelse af den beskyttede geografiske betegnelses omdømme. Jeg bemærker, at den forelæggende ret ikke har taget stilling til dette spørgsmål, men at Domstolen allerede har fastslået, at »[når] varer, der ikke er omfattet af en geografisk betegnelse, er spiritus, synes det rimeligt at antage, at der kan være tale om produkter, der kan sammenlignes med spiritus, der er registreret under denne geografiske betegnelse« (dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 54).

28. Hvad dette angår er det min opfattelse, at anvendelsen i litra a) i nævnte artikel 16 af udtrykket »direkte eller indirekte kommerciel brug [af en registreret geografisk] betegnelse«²⁰ kræver en brug af den pågældende betegnelse i den form, hvori den er registreret, eller i det mindste i en form, der har så tætte forbindelser til denne, at det omtvistede tegn tydeligvis ikke kan adskilles herfra²¹. Efter min opfattelse kræver udtrykket »brug« nemlig pr. definition, at der er gjort brug af selve den beskyttede geografiske betegnelse, som således indgår på en identisk eller i det mindste fonetisk og/eller visuelt lignende²² måde i det omtvistede tegn²³.

29. Jeg bemærker, at Domstolen allerede har anført elementer af definitionen af udtrykket »direkte« brug som omhandlet i artikel 16, litra a), idet den har medgivet, at det kan være brug af et varemærke, der indeholder en geografisk betegnelse eller en angivelse, der svarer til denne betegnelse, og oversættelsen heraf, for spiritus, som ikke overholder specifikationerne for denne betegnelse, som det var tilfældet med de figurmærker, der var omhandlet i hovedsagen. Domstolen har derimod endnu ikke udtalt sig om, hvad der skal forstås ved »indirekte« brug i samme bestemmelses forstand.

30. Jeg er selv af den opfattelse, at denne indirekte karakter ikke vedrører de tilfælde, hvor den pågældende betegnelse ikke udtrykkeligt henviser til en af de i bilag III til forordning nr. 110/2008 registrerede geografiske betegnelser, sådan som TSWA har hævdet, men de tilfælde, hvor der ad omveje er gjort brug af en sådan betegnelse. Jeg er således ligesom Michael Klotz, den nederlandske regering og Kommissionen af den opfattelse, at »indirekte« brug i modsætning til »direkte« brug, som indebærer, at den beskyttede geografiske betegnelse er direkte påført det pågældende produkt eller dets emballage, forudsætter, at denne betegnelse indgår i supplerende marketing- eller informationsdokumenter, f.eks. en reklame for produktet²⁴ eller dokumenter vedrørende dette²⁵.

31. For det andet skal jeg hvad angår den *sammenhæng*, hvori den pågældende bestemmelse indgår, fremhæve, at litra a) i nævnte artikel 16 nødvendigvis har et andet anvendelsesområde end de efterfølgende regler i samme artikel. Der skal navnlig sondres mellem den førstnævnte bestemmelse og litra b), der vedrører tilfælde af »misbrug, efterligning eller antydning«, dvs. tilfælde, hvor der ikke er anvendt den geografiske betegnelse som sådan, men hvor den, over for de relevante forbrugere, er antydnet ved brug af en mere subtil henvisning end den, som litra a) vedrører.

32. Artikel 16, litra b), ville således blive frataget sin effektiv virkning, hvis litra a) skulle fortolkes udvidende som omhandlet i det første præjudicielle spørgsmål, da den ville finde anvendelse, såfremt det omtvistede tegn blot vækker en begrebsmæssig association til en registreret geografisk betegnelse eller det relevante geografiske område. Som den franske regering og Kommissionen har fremhævet, følger det således af denne artikels almindelige opbygning, at udtrykket »direkte eller indirekte brug [af en registreret geografisk] betegnelse« som omhandlet i nævnte litra a) ikke kan omfatte sådanne tilfælde.

20 – Min fremhævelse.

21 – Jf. analogt dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 114 ff.), som anfører kriterier for en association mellem det omtvistede tegn og den beskyttede betegnelse, som vedrører den relevante kundekreds' opfattelse af tegnet som »en logisk og begrebsmæssig enhed« eller en »geografisk henvisning til en portvin, der har den omhandlede oprindelsesbetegnelse«.

22 – I sit forslag til afgørelse Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:581, punkt 42 ff.) vurderede generaladvokat Campos Sánchez-Bordona ligeledes, vedrørende en bestemmelse svarende til denne artikel 16, litra a), at udtrykket »direkte eller indirekte kommerciel brug« kan omfatte brug af en beskyttet oprindelsesbetegnelse (i den foreliggende sag en beskyttet geografisk betegnelse) ikke kun i en *identisk* form, men også i en *lignende* form.

23 – Kommissionen har præciseret, at kravet om, at det er selve den geografiske betegnelse, der bliver brugt, imidlertid ikke udelukker en oversættelse heraf, idet den har tilføjet, at dette dog åbenbart ikke er tilfældet i den foreliggende sag.

24 – Den nederlandske regering har anført et – fiktivt – eksempel på en indirekte kommerciel brug af den beskyttede geografiske betegnelse »Scotch Whisky« i forbindelse med en reklamekampagne med følgende ordlyd: »Glen Buchenbach smager som Scotch Whisky«.

25 – Jf. desuden den retslitteratur, som er citeret i forelæggelsesafgørelsen, nævnt i fodnote 15 i dette forslag til afgørelse.

33. Denne konklusion understøttes efter min opfattelse af Domstolens praksis²⁶, hvorefter der kræves et tilstrækkeligt tæt slægtskab med den beskyttede geografiske betegnelse selv hvad angår en simpel »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra b)²⁷, et krav, som efter min opfattelse gælder så meget desto mere for udtrykket »brug« som omhandlet i litra a) i denne artikel.

34. For det tredje bemærker jeg hvad angår *formålene* med forordning nr. 110/2008 for det første, at EU-lovgiver ifølge fjerde betragtning søgte at »sikre en mere systematisk tilgang i lovgivningen om spiritus« ved at opstille »klart definerede kriterier« navnlig for »beskyttelse af geografiske betegnelser«²⁸.

35. Jeg tvivler på, at det er foreneligt med dette udtrykkelige ønske om retssikkerhed at anerkende, at et kriterium som det af den forelæggende ret anførte, nemlig at tegnet »hos den relevante kundekreds vækker en association af en hvilken som helst art til den registrerede geografiske betegnelse eller det geografiske område«²⁹, er relevant i betragtning af, at der er tale om et kriterium, som ikke er indført af lovgiver, og som efter min opfattelse er alt for uklart defineret. Domstolen har ganske vist allerede hvad angår bestemmelserne i denne forordnings artikel 16 gjort opmærksom på risikoen for »i [offentlighedens] bevidsthed [at] skabe associationer vedrørende produktets oprindelse«³⁰, men det er ikke min opfattelse, at den havde til hensigt at gøre denne almene betragtning til en afgørende vurderingsfaktor med henblik på anvendelsen af den ene eller anden af de pågældende bestemmelser.

36. På det mere materielle plan gør jeg opmærksom på, at det i anden betragtning til forordning nr. 110/2008 anføres, at de foranstaltninger, der fastsættes heri, »bør bidrage til at nå et højt forbrugerbeskyttelsesniveau, forebygge vildledende praksis og sikre markedsgennemsigtighed og fair konkurrence«. I niende betragtning tilføjes det, at disse foranstaltninger »også [bør] forhindre misbrug af [...] spiritusnavne i forbindelse med produkter, der ikke er i overensstemmelse med definitionerne i denne forordning«. 14. betragtning omhandler den særlige beskyttelse, som ydes geografiske betegnelser, der er registreret i bilag III til nævnte forordning, »hvis spiritussens kvalitet, ry eller andre egenskaber i alt væsentligt kan tilskrives [en given] geografisk[...] oprindelse.«

37. For så vidt angår de mål, der forfølges ved navnlig artikel 16 i forordning nr. 110/2008, fremgår det bl.a. af denne artikels overskrift, at den har til formål at sikre »[b]eskyttelse af geografiske betegnelser« med registreringen af de sidstnævnte, der dels tager sigte på at gøre det muligt at angive, at en spiritus har oprindelse i et land eller i en region eller et lokalt sted i de i 14. betragtning omhandlede tilfælde, dels at bidrage til virkeliggørelsen af de mere generelle formål, som er anført i anden betragtning³¹.

38. Det er således min opfattelse, at bestemmelserne i forordning nr. 110/2008, og navnlig denne forordnings artikel 16, tilsigter at forhindre misbrug af beskyttede geografiske betegnelser ikke kun i købernes interesse, men også i producenternes, som har gjort en indsats for at sikre den kvalitet af produkterne, som lovligt følger af disse betegnelser, sådan som Domstolen allerede har fremhævet i

26 – Jf. dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 56 og 57), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 33-35).

27 – Jf. hvad angår fortolkningen af artikel 16, litra b), svaret på det andet præjudicielle spørgsmål i punkt 48 ff. i dette forslag til afgørelse.

28 – Jf. ligeledes første betragtning til forordning nr. 110/2008 samt begrundelsen i Kommissionens forslag, forelagt den 15.12.2005, som mundede ud i vedtagelsen af denne forordning [forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af spiritus, KOM(2005) 125 endelig udg., s. 2], hvor der blev gjort opmærksom på nødvendigheden af at gøre de hidtil gældende EU-retlige regler for spiritus klarere.

29 – Min fremhævelse.

30 – Jf. den i fodnote 16 i dette forslag til afgørelse citerede præmis, i hvilken henseende TSWA har gjort gældende, at den tyske sprogversion (som kun omtaler en »association«) er mere begrænsende end den spanske, engelske, franske og italienske version (der omtaler en »begrebsassociation« [på fransk »association d'idées«]), og at sidstnævnte, bredere, formulering bør have forrang, således at »association« vedrører den bevidsthed, som den geografiske betegnelse vækker, og ikke en association til selve den geografiske betegnelse.

31 – De mål, der forfølges ved nævnte artikel 16, er fremhævet i dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 47), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 23 og 24).

forbindelse med en EU-retlig bestemmelse³², hvis ordlyd svarer til³³ ordlyden af denne forordnings artikel 16³⁴. Ud fra denne synsvinkel forbyder artikel 16, litra a), nærmere bestemt, udtrykkeligt, at andre erhvervsdrivende i kommercielt øjemed anvender en registreret geografisk betegnelse til produkter, som ikke overholder alle de krævede specifikationer³⁵, bl.a. med henblik på utilbørlig udnyttelse af denne geografiske betegnelses omdømme³⁶.

39. Efter min opfattelse følger det af det ovenstående, at et højt forbrugerbeskyttelsesniveau ganske vist er et af formålene med den bestemmelse, der skal fortolkes, men at det imidlertid ikke heraf kan udledes, sådan som den græske og italienske regering har foreslået, at det, for at forbuddet i det pågældende litra a) finder anvendelse, er tilstrækkeligt, at den omtvistede betegnelse på den ene eller anden måde kan vildlede forbrugeren med hensyn til oprindelsen, og at den således skaber den samme virkning, som hvis den geografiske betegnelse var blevet anvendt i den form, hvori den er registreret, eller en lignende form. Der bør nemlig ikke ses bort fra den omstændighed, at disse bestemmelser også har til formål at beskytte de kvaliteter, som er tillagt disse produkter i kraft af deres lovligt erhvervede betegnelse, og således at beskytte de erhvervsdrivendes økonomiske interesser, som har investeret i produkterne for at garantere denne kvalitet, samt mere generelt at fremme markedsgennemsigtighed og fair konkurrence.

40. Jeg foreslår således, at det første spørgsmåls første del *besvares* med, at artikel 16, litra a), forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at »indirekte [...] brug« af en registreret geografisk betegnelse, som er forbudt ved denne bestemmelse, kræver, at den omtvistede betegnelse er identisk eller har fonetisk og/eller visuel lighed med den pågældende betegnelse. Det er således ikke tilstrækkeligt, at denne betegnelse hos den relevante forbruger kan vække en begrebsmæssig association til betegnelsen eller det relevante geografiske område.

2. Spørgsmålet om, hvorvidt eventuelle oplysninger i sammenhæng med det omtvistede tegn har nogen betydning med hensyn til artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 (det første spørgsmåls anden del)

41. Domstolen anmodes kun om at tage stilling til det første præjudicielle spørgsmåls anden del, såfremt den måtte fastslå, at en simpel begrebsmæssig association til den pågældende registrerede geografiske betegnelse eller det pågældende geografiske område ikke er tilstrækkeligt til, at der foreligger en »indirekte kommerciel brug« af denne betegnelse som omhandlet i artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008.

42. Da jeg anbefaler den modsatte fortolkning som svar på dette spørgsmåls første del, anser jeg det for ufornuddent, at Domstolen udtaler sig om den anden del. Jeg vil dog fremsætte nogle betragtninger hertil.

32 – Næmlig artikel 118m, stk. 2, i Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007 af 22.10.2007 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om særlige bestemmelser for visse landbrugsprodukter (fusionsmarkedsordningen) (EUT 2007, L 299, s. 1), som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 491/2009 af 25.5.2009 (EUT 2009, L 154, s. 1).

33 – Jf., vedrørende lighederne mellem artikel 16 i forordning nr. 110/2008 og artikel 118m, stk. 2, i forordning nr. 1234/2007, dom af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 18, 34, 39 og 40), samt generaladvokat Campos Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:581, punkt 60 og fodnote 16).

34 – I henhold til dom af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 38), »[udgør forordning nr. 1234/2007] hvad angår beskyttelsen af beskyttede oprindelsesbetegnelser og beskyttede geografiske betegnelser [...] et instrument under den fælles landbrugspolitik, der i det væsentlige har til formål at sikre forbrugerne, at landbrugsprodukter med en registreret geografisk betegnelse i medfør af denne forordning på grund af deres oprindelse fra et bestemt geografisk område har visse særlige kendetegn og følgelig i kraft af deres geografiske oprindelse tilbyder en kvalitetsgaranti, med det formål at gøre det muligt for erhvervsdrivende inden for landbruget, som har påtaget sig at gøre en reel indsats for at fremstille kvalitetsprodukter, at opnå bedre indtægter og hindre tredjemand i at misbruge det renommé, som følger af produkternes kvalitet« (min fremhævelse).

35 – Jeg gør opmærksom på, at artikel 15, stk. 4, i forordning nr. 110/2008 kræver, at »[s]piritus, der er forsynet med en geografisk betegnelse, der er registreret i bilag III, skal overholde alle de specifikationer i den tekniske dokumentation, der er omhandlet i artikel 17, stk. 1«.

36 – Jf. i denne retning dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 46), og af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 39 og 40).

43. Den forelæggende ret er i tvivl om, hvorvidt der med henblik på at fastslå, om der foreligger en sådan brug, skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori den omtvistede betegnelse indgår, og navnlig den omstændighed, at den er ledsaget af en nærmere angivelse af produktets virkelige oprindelse, således at de oplysninger, der fremgår af denne sammenhæng, gør det muligt at tilbagevise anbringendet om, at kravene i henhold til artikel 16, litra a), er tilsidesat. Den er mere konkret i tvivl om, hvorvidt den omtvistede bestanddel »Glen« skal bedømmes isoleret, eller om den også bør tage hensyn til diverse angivelser på etiketten, der tilkendegiver, at det pågældende produkt er af tysk oprindelse³⁷. Den ser sig kun i stand til at nedlægge et klart og simpelt forbud i hovedsagen, sådan som TSWA har nedlagt påstand om, hvis det nævnte litra a) er blevet fortolket således af Domstolen, at det forbyder brug af et udtryk, som udløser en begrebsmæssig association til den registrerede geografiske betegnelse, uanset hvilken sammenhæng det bruges i.

44. TSWA og den græske regering har gjort gældende, at de yderligere angivelser, som findes på mærkningen og produktemballagen³⁸, ikke kan medføre, at artikel 16, litra a), ikke finder anvendelse. Selv om den sammenhæng, hvori den omtvistede bestanddel er indføjet, kan være relevant, kan det ifølge den italienske regering ikke udelukkes, at der foreligger indirekte brug i denne bestemmelses forstand, heller ikke når der i den pågældende bestanddel indgår oplysninger om oprindelsen. Den nederlandske regering er af den opfattelse, at der ikke kan foreligge en sådan brug, når der ikke henvises til den beskyttede geografiske betegnelse, og når etiketten desuden tydeligt angiver det sted, hvor drikkevaren er fremstillet³⁹.

45. Jeg vil blot *subsidiært* fremhæve⁴⁰, at artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008 ikke udtrykkeligt nævner denne situation på samme måde som litra b), hvorefter der kan fastslås et »misbrug eller [en] efterligning eller antydning« af en geografisk betegnelse, »selv hvis produktets virkelige oprindelse er angivet«.

46. Denne forskel i ordlyden kan efter min opfattelse forklares ved den omstændighed, at når der er tale om en eventuel »direkte eller indirekte kommerciel brug« af en beskyttet geografisk betegnelse som omhandlet i artikel 16, litra a), forudsætter dette, at der er anvendt denne betegnelse som sådan eller i en sammenlignelig form, og ikke en anden form for betegnelse⁴¹. Der er derfor ikke nogen tvetydighed, der kan rejse tvivl om, at analysen af den pågældende situation bør koncentreres om at fastslå, hvorvidt der er brugt en af de geografiske betegnelser, som er registreret i bilag III til denne forordning, eller ikke.

47. I den situation, som er omhandlet i artikel 16, litra b), hvor der er tale om et »misbrug eller [en] efterligning eller antydning«, bør bedømmelsen af situationen derimod tydeligvis gå videre end en sådan objektiv konstatering og kræver en perspektivering, i hvilken forbindelse EU-lovgiver har lagt vægt på udtrykkeligt at anføre, at visse potentielle vurderingsfaktorer, bl.a. den omstændighed, at »produktets virkelige oprindelse« er angivet⁴², ikke kan give mulighed for at afvise, at der foreligger et

37 – Dvs. »Swabian [...] Whisky« (schwabisk whisky), »Deutsches Erzeugnis« (tysk produkt), »Hergestellt in den Berglen« (fremstillet i Berglen).

38 – TSWA har foreslået, at det første præjudicielle spørgsmåls anden del omformuleres på denne måde, ud fra den begrundelse, at udtrykket »sammenhæng« (»Umfeld« på tysk, processproget i den foreliggende sag), som den forelæggende ret har anvendt, hverken fremgår af forordning nr. 110/2008 eller af Domstolens praksis, og at der derfor snarere bør henvises til udtrykkene »præsentation«, »mærkning« og »emballage«, der er defineret i punkt 15-17 i bilag I til denne forordning, og som, henset til den forelæggende rets begrundelser, forekommer at være de begreber, som dette spørgsmål i det væsentlige omhandler.

39 – Michael Klotz, den franske regering og Kommissionen har ikke taget stilling til dette spørgsmål, henset til det svar på det første præjudicielle spørgsmåls første del, som de har foreslået.

40 – Af de i punkt 42 i dette forslag til afgørelse anførte grunde.

41 – Jf. ligeledes punkt 40 i dette forslag til afgørelse.

42 – Nævnte artikel 16, litra b), anfører ligeledes, at det ikke har betydning, at »den geografiske betegnelse er anvendt i oversættelse eller ledsaget af et udtryk som »art«, »type«, »stil«, »fremstillet« eller »smag« eller andre tilsvarende angivelser«. Selv om der er anvendt sådanne angiveligt korrigerende udtryk, bliver forbrugeren således stadig vildledt af det budskab, som hovedbetegnelsen formidler, og som fremkalder en utilbørlig tilknytning til den nævnte betegnelse.

af disse tre forhold⁴³. Efter min opfattelse bør dette så meget desto mere være tilfældet i den mere enkle situation, der er omhandlet i litra a) i samme artikel 16, såfremt Domstolen anser det for nødvendigt med henblik på anvendelsen af denne bestemmelse at undersøge den sammenhæng, hvori det omtvistede tegn er indføjet.

C. Udtrykket »antydning« af en registreret geografisk betegnelse som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 (det andet spørgsmål)

1. Spørgsmålet om, hvilken form for »antydning« af en registreret geografisk betegnelse i henhold til artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 der kræves (det andet spørgsmåls første del)

48. Med det andet præjudicielle spørgsmål anmodes Domstolen om at tage stilling til udtrykket »antydning« af en registreret geografisk betegnelse for spiritus som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008.

49. Med dette spørgsmåls første del ønsker den forelæggende ret oplyst, hvorvidt den omtvistede angivelse, for at det kan fastslås, at der foreligger en sådan antydning, hvorved den er forbudt i medfør af nævnte litra b), skal være i en form, der er identisk med den beskyttede geografiske betegnelse eller i en fonetisk og/eller visuelt lignende form, eller om det er tilstrækkeligt, at denne angivelse hos de relevante forbrugere vækker en association af en hvilken som helst art til den nævnte betegnelse eller det relevante geografiske område.

50. Den forelæggende ret har til støtte for sin anmodning anført, at Domstolen i sin faste praksis har fortolket udtrykket »antydning« i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 samt i de tilsvarende EU-retlige forskrifter, som gik forud herfor, således, at det »omfatter det tilfælde, hvor det udtryk, der anvendes som betegnelse for et produkt, omfatter en del af en beskyttet betegnelse, således at forbrugeren, når han ser dette produkts navn, føres til at tænke på den vare, som betegnelsen gælder for«⁴⁴. Den har tilføjet, at så vidt den ved, har Domstolen imidlertid endnu ikke udtalt sig om spørgsmålet, hvorvidt en fonetisk og/eller visuel lighed mellem de pågældende tegn⁴⁵ er en afgørende betingelse for, at det kan fastslås, at der foreligger en forbudt antydning. Ifølge denne ret er det i den foreliggende sag afgørende, at dette spørgsmål besvares, eftersom der ikke foreligger en sådan lighed i dette tilfælde⁴⁶.

51. TSWA samt den græske, den franske og den italienske regering har foreslået, at spørgsmålet besvares således, at en »antydning« af en registreret geografisk betegnelse som omhandlet i nævnte artikel 16, litra b), ikke kræver, at det omtvistede udtryk har en fonetisk og/eller visuel lighed med den pågældende betegnelse, og at det er tilstrækkeligt, at dette udtryk hos den relevante kundekreds vækker en begrebsmæssig association til betegnelsen eller det geografiske område. Michael Klotz og den nederlandske regering er af den modsatte opfattelse.

43 – Vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt den sammenhæng, hvori den omtvistede bestanddel er indføjet, har nogen betydning med hensyn til artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008, henvises til svaret på det andet præjudicielle spørgsmåls anden del i punkt 69 ff. i dette forslag til afgørelse.

44 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).

45 – Sådan som det i det eksempel, den forelæggende ret har anført, var tilfældet mellem den omtvistede betegnelse »Verlados« og den registrerede geografiske betegnelse »Calvados« i den sag, der gav anledning til dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35).

46 – Den omtvistede bestanddel »Glen« er åbenbart såvel fonetisk som visuelt forskellig fra den registrerede geografiske betegnelse »Scotch Whisky«.

52. Kommissionen har indtaget en holdning, som på sin vis ligger midt imellem, hvorefter udtrykket »antydning« ikke nødvendigvis kræver, at der foreligger et fonetisk og/eller visuelt slægtskab eller blot en begrebsmæssig association, men at der i det foreliggende tilfælde »mellem den registrerede geografiske betegnelse og den anfægtede betegnelse foreligger en begrebsmæssig lighed, som medfører, at en velunderrettet forbruger vil etablere en direkte og entydig forbindelse mellem den anfægtede betegnelse og [denne] betegnelse«⁴⁷. Af de følgende grunde hælder jeg mest til en fortolkning, der er tæt på det sidstnævnte synspunkt.

53. Jeg skal for det første bemærke, at *ordlyden* af det pågældende litra b) ikke indeholder nogen elementer, som gør det muligt at definere præcist, hvad der skal forstås ved en »antydning« af en beskyttet geografisk betegnelse. Når udtrykket sammenholdes med de to andre situationer, som er nævnt før dette i denne bestemmelse, nemlig »misbrug« og »efterligning«, giver det højst mulighed for at anse udtrykket »antydning« for at forudsætte en vis grad af lighed med den pågældende geografiske betegnelse, selv om det synes at være det af de tre udtryk, der kræver den mindste grad af lighed.

54. Endvidere bør der efter min opfattelse udledes en række oplysninger af *Domstolens praksis* vedrørende artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 eller andre EU-retlige bestemmelser med en tilsvarende formulering.

55. Som den forelæggende ret har bemærket, har Domstolen fastslået, at der foreligger en »antydning« som omhandlet i bl.a. det nævnte litra b), når den omtvistede betegnelse »omfatter en del af en beskyttet betegnelse«⁴⁸. Efter min opfattelse er det imidlertid ikke en uomgængelig forudsætning for, at denne bestemmelse finder anvendelse, at en del af den beskyttede betegnelse er omfattet⁴⁹, som det var tilfældet i de hovedsager, der gav anledning til de pågældende domme fra Domstolen⁵⁰.

56. Som den franske regering har anført, fremgår det nemlig af udtrykket »således at«, som følger efter det ovennævnte udtryk, at det centrale og afgørende kriterium ved vurderingen af, om der foreligger en sådan »antydning«, er efterprøvelsen af, hvorvidt »forbrugeren, når han ser dette produkts navn, føres til at tænke på den vare, som [den beskyttede] betegnelse[...] gælder for«⁵¹. Domstolen har i øvrigt allerede fremhævet, at »[d]en nationale ret [...] således *i det væsentlige* [skal] tage hensyn til forbrugernes forventede reaktion hvad angår det udtryk, der anvendes som betegnelse for det pågældende produkt, idet *det væsentlige* er, om forbrugeren forbinder dette udtryk med den beskyttede betegnelse«⁵². Den har i øvrigt præciseret, at denne ret bør »tage hensyn til opfattelsen hos en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger«⁵³. Selv om den pågældende beskyttede betegnelse udgør en integrerende del af det anfægtede varemærke, er det imidlertid muligt, at gennemsnitsforbrugeren, når denne står over for et produkt med dette varemærke, ikke nødvendigvis forbinder det med det produkt, der har den omhandlede betegnelse⁵⁴.

47 – Jeg bemærker, at den franske og italienske regering ligeledes har lagt vægt på kriteriet om »begrebsmæssig lighed«, idet de dog ikke har baseret det svar, som de har foreslået, på dette kriterium, men på det kriterium med hensyn til »association«, som den forelæggende ret har anført.

48 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 21 og den deri nævnte retspraksis).

49 – Der er derimod ikke tale om en simpel »antydning«, men om »brug« som omhandlet i en bestemmelse, der svarer til artikel 16, litra a), i forordning nr. 110/2008, når *hele* den beskyttede betegnelse er indarbejdet i betegnelsen for fødevarer for at angive dennes smag (jf. dom af 20.12.2017, Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne, C-393/16, EU:C:2017:991, præmis 57 og 58).

50 – Jf., vedrørende de anfægtede betegnelser »Cambozola«, »parmesan«, »KONJAKKI«, »Verlados« og »Port Charlotte«, henholdsvis dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 25), af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 44), af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 56), af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 21), og af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 122).

51 – Jf. navnlig dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 21, 32, 35 og 48 og den deri nævnte retspraksis). Ifølge Kommissionen indebærer dette kriterium fra retspraksis, at der umiddelbart og præcist skabes en association mellem det pågældende produkt og den beskyttede geografiske betegnelse.

52 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 22), min fremhævelse.

53 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 25, 28 og 48).

54 – Jf. i denne retning dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 122-125).

57. Domstolen har gentagne gange fastslået, at »det med rette kan antages, at der foreligger en antydning af en beskyttet betegnelse – for så vidt angår varer, der har visuelle ligheder – når varebetegnelserne frembyder et fonetisk og visuelt slægtskab«, som »ikke er tilfældigt«, idet den har præciseret, »at der foreligger et sådant slægtskab, når det udtryk, der anvendes som benævnelse for pågældende produkt, ender med de to samme stavelser som den beskyttede betegnelse og indeholder samme antal stavelser som denne«⁵⁵.

58. I lighed med flertallet af de parter, der har indgivet indlæg i den foreliggende sag⁵⁶, er det imidlertid min opfattelse, at identificeringen af et fonetisk og visuelt slægtskab ikke er en afgørende betingelse for efterprøvelsen af, om der foreligger en »antydning«, men snarere et af de kriterier, som Domstolen har angivet, der gør det muligt at foretage denne efterprøvelse. Efter min opfattelse var Domstolens omtale af et fonetisk eller visuelt »slægtskab« eller en fonetisk eller visuel »lighed« knyttet til de særlige faktiske omstændigheder i de sager, som gav anledning til de domme, hvori disse udtryk optræder⁵⁷, og det er således ikke udelukket, at der kan foreligge en »antydning«, selv om der ikke består et sådant slægtskab.

59. Foruden det ovennævnte kriterium om, at en beskyttet betegnelse er delvis omfattet⁵⁸, er en anden af de vurderingsfaktorer, der anses for at være relevante, en »begrebsmæssig lighed« mellem to udtryk på forskellige sprog«. Jeg bemærker, at Domstolen har sondret mellem dette kriterium og kriteriet om »fonetisk og visuelt slægtskab«, og at det, ligesom andre kriterier, er blevet knyttet til undersøgelsen af forbrugernes opfattelse, som således forekommer at være den centrale og nødvendige betingelse for, at der kan foreligge en »antydning«⁵⁹.

60. Efter min opfattelse er det eneste afgørende kriterium for, at der foreligger en »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008, således, hvorvidt »forbrugeren, når han ser dette produkts navn, føres til at tænke på den vare, som [den beskyttede] betegnelse[...] gælder for«⁶⁰, hvilket den nationale ret bør bedømme under hensyntagen til, hvorvidt en beskyttet betegnelse er delvis omfattet i den anfægtede betegnelse, eller der er et fonetisk og visuelt slægtskab eller en begrebsmæssig lighed, alt efter omstændighederne.

61. Det er efter min opfattelse *derimod* ikke i overensstemmelse med de ovennævnte formål med de bestemmelser, som fortolkes her⁶¹, at acceptere et så upræcist og bredt kriterium som det, der er omhandlet i det andet præjudicielle spørgsmål, nemlig at »den omtvistede del af tegnet hos den relevante kundekreds vækker *en association af en hvilken som helst art* til den registrerede geografiske betegnelse eller det geografiske område«⁶².

62. Henset til opbygningen af nævnte artikel 16 bør det desuden, som jeg også har anført vedrørende denne artikels litra a)⁶³, sikres, at der ikke anlægges en fortolkning af litra b), som resulterer i, at den sidstnævnte bestemmelse griber ind i anvendelsesområdet for de efterfølgende bestemmelser i denne artikel, nemlig litra c) og d), som vedrører situationer, hvor henvisningen til den beskyttede geografiske betegnelse er endnu mere vag end en »antydning« af denne.

55 – Jf. navnlig dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 33, 34, 38-40 og 48 samt den deri nævnte retspraksis).

56 – Dvs. alle parterne undtagen Michael Klotz og den nederlandske regering.

57 – Jf. navnlig dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 27), af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 46), af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484, præmis 57 og 58), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 38-40).

58 – Jf. punkt 55 i dette forslag til afgørelse.

59 – Jf. dom af 26.2.2008, Kommissionen mod Tyskland (C-132/05, EU:C:2008:117, præmis 47 og 48), og af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 35).

60 – Idet det skal præciseres, at det er uden betydning, at der ikke er nogen risiko for, at den europæiske gennemsnitsforbruger forveksler det omtvistede produkt med et produkt, som lovligt bærer den pågældende beskyttede betegnelse (jf. den i punkt 79 i dette forslag til afgørelse anførte retspraksis).

61 – Formålene er analyseret i punkt 34 ff. i dette forslag til afgørelse.

62 – Min fremhævelse.

63 – Jf. punkt 31 ff. i dette forslag til afgørelse.

63. Endelig har Michael Klotz hvad angår den mere generelle sammenhæng, hvori forordning nr. 110/2008 indgår, med rette fremhævet, at såfremt Domstolen måtte fastslå, at det er tilstrækkeligt, for at der foreligger en »antydning«, at der vækkes en association af en hvilken som helst art, ville det medføre en uforudsigelig udvidelse af denne forordnings anvendelsesområde og medføre alvorlige risici for de frie varebevægelser, eftersom den beskyttelse af den industrielle og kommercielle ejendomsret, som den pågældende forordning indrømmer⁶⁴, udgør en af de mulige begrundelser for begrænsninger af denne frihed⁶⁵.

64. Hvis den beskyttelse af den geografiske betegnelse, her »Scotch Whisky«, som indrømmes ved artikel 16, litra b), nærmere bestemt skulle udvides til brugen af et udtryk, som slet ikke har nogen lighed med betegnelsen, ville produkter eller varemærker, som på ingen måde henviser til pågældende betegnelses ordlyd, også være omfattet af forbuddet i henhold til denne bestemmelse. Som den nederlandske regering har anført, ville det medføre, at whiskyproducenter fra andre lande end »Det Forenede Kongerige (Skotland)«⁶⁶ havde langt færre muligheder for at skille sig ud i kraft af deres egne produkter eller varemærker⁶⁷.

65. Jeg foreslår følgelig, at det andet spørgsmåls første del *besvares* med, at artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at den ved denne bestemmelse forbudte »antydning« af en registreret geografisk betegnelse ikke nødvendigvis kræver, at den omtvistede betegnelse er fonetisk og visuelt beslægtet med den pågældende betegnelse, men at det imidlertid ikke er tilstrækkeligt, at denne betegnelse hos den relevante forbruger kan vække en begrebsmæssig association til den beskyttede betegnelse eller det relevante geografiske område. Foreligger der ikke et sådant slægtskab, skal der tages hensyn til den begrebsmæssige lighed, der i givet fald måtte være mellem den pågældende betegnelse og den anfægtede betegnelse, for så vidt som denne lighed kan føre forbrugeren til at tænke på det produkt, som er omfattet af den nævnte betegnelse.

66. For så vidt angår anvendelsen af denne konklusion i forbindelse med *hovedsagen* gør jeg opmærksom på, at det alene tilkommer den forelæggende ret at vurdere, hvorvidt der i den foreliggende sag er tale om en »antydning« som omhandlet i nævnte artikel 16, litra b)⁶⁸, og ikke Domstolen, idet den dog kan give anvisninger med henblik på at vejlede de nationale retter i deres bedømmelse⁶⁹.

64 – Jf. analogt dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 80 og 81).

65 – Michael Klotz har i denne henseende bl.a. henvist til dom af 20.5.2003, Consorzio del Prosciutto di Parma et Salumificio S. Rita (C-108/01, EU:C:2003:296, præmis 66 og den deri nævnte retspraksis).

66 – Oprindelseslandet, som anført i bilag III til forordning nr. 110/2008, for den beskyttede geografiske betegnelse »Scotch Whisky«.

67 – Den nederlandske regering har med rette fremhævet forbindelserne mellem den beskyttelse, som forordning nr. 110/2008 indrømmer de geografiske betegnelser, og den frihed, som virksomhederne har til at vælge et produkt navn, hvad enten det er beskyttet af varemærkelovgivningen eller ikke, henset til, at nævnte forordning tager sigte på at forhindre misbrug af betegnelsen »Scotch Whisky« for whisky, som ikke er produceret i Skotland, mens den individuelle beskyttelse af varemærket sigter på at give en virksomhed mulighed for at skille sig ud og forhindre tredjemand i at bruge det beskyttede varemærke (jf., vedrørende de forbindelser, som knyttes til varemærkeretten ved denne forordnings artikel 23, M. Blakeney, *The protection of geographical indications, Law and practice*, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2014, s. 286).

68 – Det fremgår af fast retspraksis, at enhver bedømmelse af sagens faktiske omstændigheder inden for rammerne af en procedure i henhold til artikel 267 TEUF, der er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, henhører under den nationale rets kompetence (jf. bl.a. dom af 8.5.2008, Danske Svineproducenter, C-491/06, EU:C:2008:263, præmis 23, og af 25.10.2017, Polbud – Wykonawstwo, C-106/16, EU:C:2017:804, præmis 27), så meget desto mere som Domstolen ikke nødvendigvis er i besiddelse af alle de hertil nødvendige oplysninger (jf. bl.a. dom af 21.6.2007, Omni Metal Service, C-259/05, EU:C:2007:363, præmis 15, og af 9.2.2017, Madaus, C-441/15, EU:C:2017:103, præmis 35).

69 – Jf. den i fodnote 9 i dette forslag til afgørelse anførte retspraksis.

67. I denne henseende gør jeg opmærksom på, at den forelæggende ret efter at have redegjort for de af parterne i hovedsagen fremførte argumenter⁷⁰ bemærker, at udtrykket »glen« stammer fra gælisk og betyder en »snæver dal«, og at 31 af 116 destillerier, der fremstiller »Scotch Whisky«, dvs. whisky af skotsk oprindelse, bærer navnet på den *glen*, hvor de er beliggende. Denne ret har fremhævet, at der imidlertid også findes whisky, der er fremstillet uden for Skotland, og som har udtrykket »glen« i deres betegnelse, f.eks. whiskyen »Glen Breton« fra Canada⁷¹, »Glendalough« fra Irland og »Glen Els« fra Tyskland⁷². Den har i øvrigt gjort opmærksom på en spørgeundersøgelse, som er fremlagt af TSWA og anfægtet af Michael Klotz, hvoraf det bl.a. fremgår, at 4,5% af de adspurgte tyske forbrugere af whisky har svaret, at udtrykket »glen« fik dem til at tænke på skotsk whisky eller noget skotsk.

68. I lyset af disse faktorer er jeg enig med Kommissionen i, at det under omstændigheder som i tvisten i hovedsagen ikke er sikkert, at der foreligger en begrebsmæssig lighed mellem den beskyttede geografiske betegnelse og den anfægtede betegnelse, der er tilstrækkelig til, at den sidstnævnte kan anses for en »antydning« af den førstnævnte som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008⁷³. I denne henseende påhviler det alene den forelæggende ret at efterprøve, om en europæisk gennemsnitsforbruger⁷⁴ umiddelbart tænker på »Scotch Whisky«, når denne står over for et sammenligneligt produkt med betegnelsen »Glen«, selv om der ikke er tvivl om, at valget af denne betegnelse til en whisky ikke er helt tilfældigt⁷⁵. Selv hvis det antages, at den forelæggende ret fastslår, at forbrugerne konsekvent forbinder udtrykket »Glen« med whisky, kan der alligevel mangle den nødvendige tætte tilknytning til *skotsk* whisky og således den påkrævede lighed med betegnelsen »Scotch Whisky«.

2. Spørgsmålet om, hvorvidt eventuelle oplysninger i sammenhæng med det omtvistede tegn har nogen betydning med hensyn til artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 (det andet spørgsmåls andet del)

69. Domstolen anmodes kun om at tage stilling til det andet præjudicielle spørgsmåls anden del, såfremt den måtte fastslå, at et fonetisk og visuelt slægtskab ikke er afgørende, og at en simpel begrebsmæssig association af en hvilken som helst art til den pågældende registrerede geografiske betegnelse eller det geografiske område kan være tilstrækkeligt til, at der foreligger en »antydning« af denne betegnelse som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008.

70 – Ifølge TSWA stammer det omtvistede tegn, dvs. »Glen«, fra *skotsk*-gælisk og anvendes især i Skotland som en almindelig betegnelse for et område og i vidt omfang som en bestanddel i navne på skotsk whisky, som de europæiske og tyske forbrugere først og fremmest forbinder dette ord med. Michael Klotz har derimod gjort gældende, at dette udtryk ikke betegner en skotsk oprindelse, da det er et gængs ord i engelsk sprogbrug, som stammer fra *irsk*-gælisk og indgår i navnet på utallige byer, floder og dale uden for Skotland samt på whisky fremstillet i resten af verden.

71 – Kommissionen har anført, at TSWA, forgæves, havde forsøgt at forhindre destilleriet Glenora med hjemsted i Nova Scotia (Canada) i at registrere varemærket »Glen Breton« (jf. dom af 22.1.2009, afsagt af Cour d'appel fédérale (forbundsappeldomstol, Canada), Glenora Distillers International Ltd mod The Scotch Whisky Association, 2009 FCA 16, (2010) 1 F.C.R. 195). Den har tilføjet, at TSWA derimod ikke modsatte sig registreringen af det i hovedsagen omhandlede varemærke »Glen Buchenbach« i Tyskland i 2013. Jeg bemærker, at det heller ikke lykkedes TSWA at få forbudt brugen i Frankrig af varemærket »Wel Scotch« for en øl på grundlag af artikel 10 og 16 i forordning nr. 110/2008 (jf. dom af 29.11.2011, afsagt af Cour de cassation, Chambre commerciale (kassationsdomstol, afdelingen for handelssager), 10-25 703, offentliggjort i EF-Varemærketidende).

72 – Michael Klotz har præciseret, at denne opregning ikke er udtømmende, og har nævnt whiskyen »Old Glen Malt Whisky«, der fremstilles i Kentucky (USA), og whiskyen fremstillet i Australien af Castle Glen Distillery. Det bør dog bemærkes, at disse oplysninger kun kan være afgørende, hvis det godtgøres, at den europæiske forbruger har kendskab til dem.

73 – Kommissionen har gjort gældende, at udtrykket »Glen« ikke skaber en tilstrækkelig tilknytning til den beskyttede geografiske betegnelse »Scotch Whisky«, da ikke alle skotske whiskyer markedsføres under betegnelsen »Glen«, at dette udtryk ikke er en betegnelse, som almindeligvis anvendes af forbrugerne om skotsk whisky, at ordet ikke kun er af skotsk oprindelse, men er et gælisk ord, der også bruges i Irland, og at den påberåbte spørgeundersøgelse kun vedrører det tyske marked og ikke er kendetegnende for en automatisk begrebsmæssig association.

74 – Som defineret i Domstolens praksis, der er anført i punkt 56 i dette forslag til afgørelse.

75 – Kommissionen har bemærket, at det ikke kan udelukkes, at anvendelsen af ordet »Glen«, som ikke har nogen selvstændig betydning på tysk, har til formål at tillægge det pågældende produkt en vis prestige, da det også anvendes for visse whiskyer af høj kvalitet, men at det dog tilsyneladende i dette tilfælde blot drejer sig om en smart handelsstrategi i betragtning af, at der ikke er en tilstrækkelig tilknytning til den registrerede betegnelse »Scotch Whisky«.

70. Henset til det svar, som jeg foreslår på dette spørgsmåls første del⁷⁶, finder jeg det nødvendigt at tage stilling til spørgsmålets anden del.

71. Den forelæggende ret har ønsket oplyst, hvorvidt det med henblik på at fastlægge, om der rent faktisk foreligger en »antydning«, som er forbudt i medfør af nævnte artikel 16, litra b), er nødvendigt at analysere den omtvistede bestanddel af tegnet isoleret eller under hensyntagen til den sammenhæng, hvori denne bestanddel er anvendt, navnlig når der i den pågældende bestanddel indgår såkaldte »aflokalisierende« angivelser, som præciserer det pågældende produkts virkelige oprindelse⁷⁷.

72. Den forelæggende ret har bemærket, at artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 udtrykkeligt anfører, at »enhver [...] antydning« er forbudt, »selv hvis produktets virkelige oprindelse er angivet«, en præcisering, som kan være til hinder for en hensyntagen til den sammenhæng, hvori den omtvistede bestanddel indgår. Ifølge den forelæggende ret udelukker dette dog ikke nødvendigvis, at man inddrager denne sammenhæng »ved den forudgående undersøgelse af, om der overhovedet foreligger en »antydning««.

73. Henset til det svar, som den nederlandske regering har foreslået på det andet præjudicielle spørgsmåls første del, anser den det for ufornuddent at besvare spørgsmålets anden del. Michael Klotz har gjort gældende, at den sammenhæng, hvori den omtvistede angivelse er indføjet, bør spille en rolle ved anvendelsen af nævnte artikel 16, litra b)⁷⁸. Ifølge den italienske regering kan dette være tilfældet, men det kan ikke udelukkes, at der er tale om en ulovlig »antydning« i henhold til denne bestemmelse, også selv om produktets nøjagtige oprindelse udtrykkeligt er angivet på dette. TSWA, den græske og den franske regering samt Kommissionen er i det væsentlige af den opfattelse, at de supplerende oplysninger, der fremgår af det pågældende produkts mærkning og emballage⁷⁹, ikke kan spille nogen rolle ved vurderingen af, om der foreligger en »antydning«, heller ikke når den omtvistede bestanddel er ledsaget af angivelser af produktets virkelige oprindelse. Jeg deler denne opfattelse af følgende grunde.

74. *For det første* fremgår det af *ordlyden* af artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008, som i mine øjne er utvetydig, at den omstændighed, at de relevante forbrugere gøres bekendt med »produktets virkelige oprindelse, ikke er en faktor, som kan rette op på den anfægtede betegnelses vildledende karakter og herved udelukke, at den kan kvalificeres som en »antydning« i denne bestemmelses forstand.

75. De øvrige præciseringer i litra b), som vedrører de tilfælde, hvor den beskyttede geografiske betegnelse er anvendt i oversættelse eller ledsaget af et svækkende udtryk⁸⁰, understøtter efter min opfattelse den fortolkning, at det med hensyn til denne kvalificering er uden betydning, at der gives yderligere oplysninger gennem det pågældende produkts betegnelse, præsentation, mærkning eller endog emballage⁸¹.

76. *For det andet* er jeg, ligesom TSWA, den franske regering og Kommissionen, af den opfattelse, at *Domstolens praksis* indeholder oplysninger, der støtter denne fortolkning.

76 – Jf. punkt 65 i dette forslag til afgørelse.

77 – Jf., vedrørende angivelserne på det i hovedsagen omhandlede produkts etiket med hensyn til dets tyske oprindelse, fodnote 37 i dette forslag til afgørelse.

78 – Ifølge Michael Klotz skal der nødvendigvis tages hensyn til den omstændighed, at den omtvistede bestanddel, »Glen«, indgår i hele tegnet »Glen Buchenbach«, og at det på etiketten er ledsaget af adskillige angivelser af produktets virkelige oprindelse, som forbrugeren får kendskab til samtidig med tegnet »Glen Buchenbach« i dets helhed.

79 – Jf. vedrørende denne særlige formulering af det svar, som foreslås, TSWA's bemærkninger, der er anført i fodnote 38 i dette forslag til afgørelse.

80 – Jf. gennemgangen af de øvrige præciseringer i fodnote 42 i dette forslag til afgørelse.

81 – Mulige kanaler for oplysninger, som ikke kun er omhandlet i punkt 14-17 i bilag I til forordning nr. 110/2008 (hvor disse fire udtryk er defineret), men også udtrykkeligt i artikel 16, litra c), som omtaler angivelser, der indgår i produktets »betegnelse, præsentation eller mærkning« (tre udtryk, som ligeledes indgår i nævnte forordnings titel). Jf., vedrørende den ønskede fortolkning af den sidstnævnte bestemmelse, punkt 84 ff. i dette forslag til afgørelse.

77. Domstolen har således klart anført, at en eventuel anvendelse af de i artikel 16, litra b), udtrykkeligt anførte angivelser, navnlig med hensyn til produktets virkelige oprindelse, »ikke [kan] ændre [kvalifikationen]« af »antydning« som omhandlet i artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008⁸².

78. Desuden har Domstolen fastslået, at den omstændighed, at der ikke er nogen risiko for forveksling hos den relevante kundekreds af de pågældende produkter, ikke kan være til hinder for denne kvalifikation af »antydning«⁸³.

79. Anvendelsen af en betegnelse, der kan kvalificeres som »antydning«, i denne bestemmelses forstand, af en geografisk betegnelse, som er registreret i bilag III til nævnte forordning, kan imidlertid ikke tillades på grundlag af de særlige omstændigheder knyttet til det produkt, som har denne ulovlige betegnelse, eller hvor der ikke er nogen risiko for forveksling med et produkt, som gyldigt bærer den pågældende geografiske betegnelse⁸⁴. Den nationale ret, som skal træffe afgørelse i sagen, råder således ikke over nogen kontekstuel skønsmargen i denne forbindelse⁸⁵.

80. Det fremgår nærmere bestemt af denne retspraksis, at det med hensyn til nævnte artikel 16, litra b), er uden betydning, at den omtvistede betegnelse svarer til virksomhedens navn og/eller det sted, hvor produktet fremstilles⁸⁶, sådan som Michael Klotz har påberåbt sig, idet han har gjort gældende, at betegnelsen »Glen Buchenbach« er et ordspil, som er dannet ud fra navnet på det sted, som den i hovedsagen omhandlede drikkevare stammer fra (*Berglen*), og navnet på en lokal flod (Buchenbach)⁸⁷.

81. Domstolen har desuden præciseret, at den omstændighed, at den omtvistede betegnelse henviser til et fremstillingssted, som angiveligt er kendt af forbrugerne i den medlemsstat, hvor det fremstilles, ikke er relevant for bedømmelsen af begrebet »antydning« som omhandlet i nævnte litra b), for så vidt som denne bestemmelse beskytter registrerede geografiske betegnelser mod enhver antydning på hele Unionens område, og at alle forbrugere på dette område, henset til nødvendigheden af at sikre en effektiv og ensartet beskyttelse af disse betegnelser på dette område, er omfattet⁸⁸.

82. Efter min opfattelse er der heller ikke nogen relevans i det tilfælde, hvor henvisningen til det sted, hvor det pågældende produkt er fremstillet, som det synes at være tilfældet i tvisten i hovedsagen, ikke kun indgår i selve den omtvistede betegnelse, men også i de angivelser, som supplerer denne⁸⁹.

82 – Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 43 og den deri nævnte retspraksis), og analogt dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 29 og 43).

83 – Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 45, 51 og 52 og den deri nævnte retspraksis). Jf. også, vedrørende den beskyttede oprindelsesbetegnelse »Porto/Port« og varemærket »Port Charlotte«, generaladvokat Campos Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:394, punkt 95 ff.), samt dom af 14.9.2017, EUIPO mod Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto (C-56/16 P, EU:C:2017:693, præmis 123).

84 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 11, 12, 29 og 49 ff.), vedrørende en drikkevare med betegnelsen »Verlados«, hvor det var gjort gældende, at denne betegnelse henviste til virksomhedens navn (Viiniverla) og til den landsby (Verla, Finland), hvor denne drikkevare blev fremstillet, og ikke til den franske geografiske betegnelse »Calvados«.

85 – I dom af 4.3.1999, Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola (C-87/97, EU:C:1999:115, præmis 27 og 28), anså Domstolen det ganske vist for relevant, at den nationale ret tog hensyn til et reklamedokument, som syntes at vise, at den fonetiske lighed mellem betegnelserne »Cambozola« og »Gorgonzola« ikke var tilfældig, men udelukkende med henblik på at fastslå denne lighed og således underbygge kvalificeringen som »antydning«.

86 – Dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 42 ff.).

87 – Det er også helt uden betydning, at produktet i givet fald kun sælges lokalt og/eller i begrænset omfang (dom af 21.1.2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 46 og 47).

88 – Jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla (C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 27).

89 – I den foreliggende sag angivelserne »Swabian [schwabisk]«, »Deutsches Erzeugnis [tysk produkt]« og »Hergestellt in den Berglen [fremstillet i Berglen]« på produktets etiket.

83. Jeg foreslår således, at det andet præjudicielle spørgsmåls anden del *besvares* med, at artikel 16, litra b), forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at der med henblik på at fastslå, om der foreligger en ved denne bestemmelse forbudt »antydning«, ikke skal tages hensyn til de supplerende oplysninger, som findes omkring det omtvistede tegn i forbindelse med det pågældende produkts betegnelse, præsentation eller mærkning, bl.a. vedrørende dette produkts virkelige oprindelse.

D. Spørgsmålet om, hvorvidt eventuelle oplysninger i sammenhæng med det omtvistede tegn har nogen betydning med hensyn til artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 (det tredje spørgsmål)

84. Med det tredje præjudicielle spørgsmål anmodes Domstolen om med henblik på fastlæggelsen af, om der foreligger en »falsk eller vildledende angivelse [...], der kan give et fejlagtigt indtryk af produktets oprindelse«, som omhandlet i artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, at tage stilling til, hvorvidt der skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori den omtvistede angivelse er anvendt, navnlig når denne ledsages af en angivelse vedrørende det pågældende produkts virkelige oprindelse.

85. Den forelæggende ret har forklaret, at den er i tvivl om, hvorvidt der med henblik på at fastslå, om der i forbindelse med tvisten i hovedsagen foreligger en vildledende angivelse med hensyn til oprindelsen, kun skal tages hensyn til den omtvistede bestanddel af tegnet, dvs. »Glen«, eller om der også skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori denne bestanddel er indføjet. I det foreliggende tilfælde omfatter denne sammenhæng bl.a. udtrykket »Buchenbach«, som efterfølger udtrykket »Glen« i den anfægtede betegnelse, samt andre angivelser på etiketten, der udgør en aflokalisering⁹⁰.

86. I denne henseende er Michael Klotz og Kommissionen samt den nederlandske regering i det væsentlige⁹¹ af den opfattelse, at der ved vurderingen af, om der foreligger en »falsk eller vildledende angivelse« som omhandlet i artikel 16, litra c), skal tages hensyn til den sammenhæng, hvori det omtvistede tegn indgår, og bl.a. foretages en analyse af etiketten i sin helhed. Ifølge den italienske regering kan undersøgelsen af denne sammenhæng ikke udelukke, at der kan være tale om en vildledende angivelse, selv om produktets virkelige oprindelse er angivet. TSWA samt den græske og den franske regering har gjort gældende, at sammenhængen ikke er relevant for anvendelsen af denne bestemmelse, selv når den pågældende bestanddel ledsages af oplysninger om produktets virkelige oprindelse. Jeg deler den sidstnævnte opfattelse af følgende grunde.

87. *For det første* vil jeg hvad angår *ordlyden* af artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 først fremhæve, at denne bestemmelse slet ikke henviser til de bestanddele, som kan omgive og supplere, og endog korrigere, den omtvistede betegnelse.

88. Dernæst har Kommissionen, efter min opfattelse med urette, gjort gældende, at »både adjektiverne »enhver anden« og det samlede udtryk »betegnelse, præsentation eller mærkning af produktet« utvetydigt tilkendegiver, at der skal foretages en vurdering af alle angivelser af oprindelsen i deres helhed og af betegnelsen, præsentationen eller mærkningen under ét«, således at vurderingen i tvisten i hovedsagen bør omfatte alle de oplysninger, der er anført på etiketten.

90 – Ifølge den forelæggende ret skal den kun afgøre, hvorvidt udtrykket »Glen« vildleder offentligheden, såfremt sammenhængen ikke har nogen betydning. Skal sammenhængen derimod inddrages, kan TSWA ikke gives medhold støttet på artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, da påstanden er rettet mod et generelt forbud mod brugen af dette udtryk, uanset eventuelle såkaldte »aflokaliserende« oplysninger.

91 – Ifølge den nederlandske regering kan der nærmere bestemt »ikke være tale om en falsk eller vildledende angivelse som omhandlet i artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, hvis der slet ikke er henvist til en geografisk betegnelse eller et udtryk, der svarer til denne betegnelse og dens oversættelse, og produktets etiket i øvrigt tydeligt angiver spiritussens oprindelse« (min fremhævelse). Hvad angår den første del af det svar, som således foreslås, har denne regering påberåbt sig præmis 60 i dom af 14.7.2011, Bureau national interprofessionnel du Cognac (C-4/10 og C-27/10, EU:C:2011:484), der nævner »anvendelsen af et varemærke, der indeholder en geografisk betegnelse eller en angivelse, som svarer til denne betegnelse, og oversættelsen heraf«, hvilket dog efter min opfattelse er knyttet til de faktiske omstændigheder i nævnte sag (jf. navnlig dommens præmis 16 og 38).

89. I denne henseende gør jeg opmærksom på, at artikel 16, litra a) og b), i den tyske sprogversion⁹², der indledes med ordet »jede« [enhver]« efterfulgt af singularis, ganske vist er formuleret anderledes end samme artikels litra c) og d), hvor der er anvendt ordet »alle« [alle]« efterfulgt af pluralis, hvilket måske kunne tyde på, at de to sidstnævnte litraer vedrører et samlet hele.

90. Denne forskel i formuleringen af de forskellige situationer i denne artikel findes imidlertid ikke i andre sprogversioner, hvor det udtryk, som i det væsentlige betyder »enhver«, og som er anvendt i begyndelsen af både litra c) og litra a), b) og d) i den pågældende artikel 16, efter min opfattelse på ingen måde medfører, at der skal foretages en undersøgelse af samtlige de oplysninger, som i det foreliggende tilfælde findes på etiketten, med henblik på at vurdere, om en situation som den i hovedsagen omhandlede specifikt er omfattet af forbuddet i henhold til litra c)⁹³.

91. Det er imidlertid fast retspraksis, at de EU-retlige bestemmelser skal fortolkes og anvendes ensartet i lyset af de forskellige sproglige versioner, der er udfærdiget på alle EU-sprog, og at en EU-retlig bestemmelse i tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sprogversioner skal fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i⁹⁴, og på baggrund af disse kriterier hælder jeg i retning af den modsatte fortolkning af den, som Kommissionen har foreslået⁹⁵.

92. For så vidt angår udtrykket »falsk eller vildledende angivelse [...] i forbindelse med produktets betegnelse, præsentation eller mærkning« kan jeg heller ikke se, hvordan Kommissionen af denne sidstnævnte opregning, hvori konjunktionen »eller«⁹⁶ – som normalt indikerer et alternativ – indgår, kan udlede, at der skal foretages en bedømmelse, der betegnes som »samlet«, hvor der skal tages hensyn til samtlige oplysninger vedrørende det pågældende produkt, som ledsager det omtvistede tegn, med henblik på at fastlægge, hvorvidt dette tegn udgør en »falsk eller vildledende angivelse« som omhandlet i artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008⁹⁷.

93. Michael Klotz har desuden påberåbt sig udtrykket »der kan give et fejlagtigt indtryk af produktets oprindelse«, som er anvendt i artikel 16, litra c), in fine. Han har gjort gældende, at såfremt Domstolen måtte fastslå, at der, for at der kan foreligge en »antydning« som omhandlet i denne artikels litra b), skal tages hensyn til den konkrete *helhedsopfattelse* hos en almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet gennemsnitsforbruger⁹⁸, vil dette så meget *desto mere* gøre sig gældende i forbindelse med vurderingen af, om der foreligger en »falsk eller vildledende angivelse« som omhandlet i litra c). Henset til det svar, som jeg foreslår på det andet præjudicielle spørgsmåls anden del⁹⁹, er dette argument dog efter min opfattelse ikke gyldigt.

92 – Processproget i den foreliggende sag.

93 – Der er også en forskel i den spanske sprogversion [»todo« efterfulgt af singularis i litra a) og b); »cualquier« i litra c) og d), men uden brug af pluralis som i den tyske version]. Derimod er der både i litra c) og i litra a), b) og d) anvendt et identisk ord, hvis betydning leder tanken hen på et element isoleret betragtet, der indgår i en helhed, og som efterfølges af singularis, bl.a. i den danske (»enhver«), engelske (»any«), franske (»toute«), italienske (»qualsiasi«), portugisiske (»qualquer«) og svenske (»varje«) sprogversion.

94 – Jf. bl.a. dom af 26.7.2017, Mengesteab (C-670/16, EU:C:2017:587, præmis 82), og af 12.10.2017, Lombard Ingotlan Lízing (C-404/16, EU:C:2017:759, præmis 21).

95 – Jf., vedrørende den retlige ordning, som artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 indgår i, og denne bestemmelses formål, punkt 95 ff. i dette forslag til afgørelse.

96 – Også i den tyske sprogversion af nævnte artikel 16, litra c).

97 – Efter min opfattelse præciserer dette udtryk udelukkende, at den angivelse, som mistænkes for at være falsk eller vildledende, kan befinde sig på et af de tre anførte medier, uden at besvare spørgsmålet om, hvorvidt angivelsen skal undersøges isoleret eller sammen med de øvrige oplysninger, som eventuelt også fremgår af betegnelsen, præsentationen eller mærkningen.

98 – Ligeledes ifølge den franske regering bør den relevante opfattelse ved vurderingen af, hvorvidt den omtvistede angivelse »kan give et fejlagtigt indtryk af [produktets] oprindelse som omhandlet i nævnte artikel 16, litra c), være opfattelsen hos en »almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet europæisk gennemsnitsforbruger«, som Domstolen fastslog vedrørende samme artikels litra b) (jf. dom af 21.1.2016, Viiniverla, C-75/15, EU:C:2016:35, præmis 28). Jeg bemærker dog, at Domstolen ikke har fået forelagt noget spørgsmål om dette emne i den foreliggende sag.

99 – Nemlig at der ikke skal tages hensyn til bestanddelene i den sammenhæng, som det omtvistede tegn indgår i, med henblik på at fastlægge, om der foreligger en »antydning« som omhandlet i litra b) (jf. punkt 69 ff. i dette forslag til afgørelse).

94. Personligt er jeg af den opfattelse, at såfremt EU-lovgiver reelt havde haft til hensigt at give mulighed for, at en angivelse, som *i sig selv* er af falsk eller vildledende karakter som omhandlet i denne forordnings artikel 16, litra c), alligevel kan tillades på grund af supplerende oplysninger i sammenhæng med denne angivelse, ville en sådan begrænsning af denne bestemmelses anvendelsesområde have været udtrykkeligt fastsat, især i betragtning af de beskyttelsesmæssige formål, som forfølges¹⁰⁰.

95. *For det andet* er jeg vedrørende den *sammenhæng*, som nævnte artikel 16, litra c), indgår i, enig med Kommissionen, som har bemærket, at der bør sondres mellem den i denne bestemmelse omhandlede situation og de situationer, der er omhandlet i samme artikels litra a) og b)¹⁰¹, men efter min opfattelse følger det ikke af den almindelige opbygning af dette litra c), at der i den heri omhandlede situation kræves en undersøgelse af hele etiketten.

96. Som generaladvokat Campos Sánchez-Bordona har fremhævet vedrørende en EU-retlig bestemmelse svarende til artikel 16 i forordning nr. 110/2008¹⁰², indeholder denne artikel efter min opfattelse en gradvis opregning af handlinger, der er forbudt, hvori litra c) adskiller sig temmelig meget fra de to foregående bestemmelser. Mens artikel 16, litra a), således er begrænset til handlinger, hvor der gøres brug af en beskyttet geografisk betegnelse, og litra b) er begrænset til handlinger, hvor der sker misbrug, efterligning eller antydning, udvider litra c) beskyttelsens omfang ved at medtage »angivelser« (dvs. oplysninger til forbrugerne) i forbindelse med det pågældende produkts betegnelse, præsentation eller mærkning, som ganske vist ikke reelt antyder den beskyttede geografiske betegnelse, men kvalificeres som »falsk[e] eller vildledende« med hensyn til produktets tilknytning til denne betegnelse¹⁰³.

97. Efter min opfattelse kan det imidlertid ikke udledes af den således konstaterede forskel mellem litra a), b) og c) i artikel 16, både med hensyn til formulering og rækkevidde, at det sidstnævnte litra nødvendigvis skal fortolkes således, at der i forbindelse med bedømmelsen af, om den omtvistede betegnelse udgør en »falsk eller vildledende angivelse« i denne bestemmelses forstand, skal tages hensyn til alle de øvrige oplysninger, der bl.a. findes på det pågældende produkts etiket. Denne bedømmelse bør derimod efter min opfattelse fokusere på selve den omtvistede angivelse, isoleret set, uden at de oplysninger, der er anført i nærheden af denne, kan rejse tvivl om denne kvalificering, da der ellers er risiko for, at litra c) mister sin effektive virkning, idet det efter min opfattelse snarere skal anvendes bredt, sådan som jeg nu vil redegøre for.

98. *For det tredje* understøttes den fortolkning, jeg anbefaler, efter min opfattelse af en hensyntagen til de i forordning nr. 110/2008 generelt og navnlig i de analyserede bestemmelser anførte *formål*.

99. Som allerede anført¹⁰⁴ har bestemmelserne i forordning nr. 110/2008, og navnlig i dens artikel 16, til formål at beskytte de geografiske betegnelser, der er registreret i bilag III til denne forordning, både i forbrugernes interesse, idet de ikke bør vildledes af ukorrekte betegnelser, og i de erhvervsdrivendes interesse, som har højere omkostninger for at sikre kvaliteten af de produkter, der er omfattet af disse betegnelser, idet disse erhvervsdrivende bør beskyttes mod illoyal konkurrence.

100 – Jf., vedrørende formålene med den pågældende bestemmelse, punkt 98 ff. i dette forslag til afgørelse.

101 – Ifølge Kommissionen »[adskiller d]en i litra c) omhandlede tredje situation, hvor der indrømmes beskyttelse, [...] sig fra de to første situationer, for så vidt som det omtvistede udtryk ikke automatisk hos forbrugeren skaber en association til den registrerede geografiske betegnelse«.

102 – Nemlig artikel 118m, stk. 2, i forordning nr. 1234/2007 (jf. også fodnote 32 og 33 i dette forslag til afgørelse).

103 – Jf. i denne retning generaladvokat Campos Sánchez-Bordonas forslag til afgørelse Comité Interprofessionnel du Vin de Champagne (C-393/16, EU:C:2017:581, punkt 46 og 104).

104 – Jf. punkt 36 ff. i dette forslag til afgørelse.

100. Hvad nærmere bestemt angår litra c) i artikel 16 har EU-lovgivers hensigt efter min opfattelse været at tildele det et anvendelsesområde, der er tilstrækkeligt omfattende til, at det kan sikre opnåelsen af de ovennævnte mål. Jeg er således, ligesom den franske regering, af den opfattelse, at udtrykket »enhver anden [...] angivelse«, som er anvendt i denne bestemmelse, kan omfatte en hvilken som helst form for kendetegn eller tegn, bl.a. en tekst, et billede eller en form, der kan oplyse om produktets kendetegn. I øvrigt giver den fleksible formulering i dette litra c) med hensyn til placeringen¹⁰⁵ efter min opfattelse mulighed for at lægge til grund, at et hvilket som helst element af de heri anførte medier, i den foreliggende sag en angivelse på den pågældende spiritus' etiket, i sig selv »kan give et fejlagtigt indtryk af [produktets] oprindelse« i denne bestemmelses forstand. Det øvrige indhold på det pågældende produkts mærkning kan derfor ikke efter min opfattelse opveje den anfægtede angivelses eventuelle falske eller vildledende karakter, heller ikke når denne angivelse ledsages af en oplysning om produktets virkelige oprindelse.

101. Som den franske regering har fremhævet, ville virkeliggørelsen af nævnte mål med andre ord blive sat på spil, hvis beskyttelsen af de geografiske betegnelser kunne begrænses af den omstændighed, at der findes supplerende oplysninger omkring en angivelse, som i sig selv er falsk eller vildledende som omhandlet i artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, da denne fortolkning ville svare til, at det var tilladt at bruge en sådan angivelse, såfremt den var ledsaget af korrekte oplysninger, som på en eller anden vis kompenserede for sidstnævntes vildledende karakter.

102. Hvad *endelig*, angår *anvendelsen af retspraksis vedrørende direktiv 2000/13/EF*¹⁰⁶, ophævet ved forordning (EU) nr. 1169/2011¹⁰⁷, som Kommissionen tilsyneladende foreslår¹⁰⁸, tvivler jeg på, at en sådan anvendelse faktisk er relevant for besvarelsen af det tredje præjudicielle spørgsmål.

103. Forordning nr. 110/2008, som ønskes fortolket her, har nemlig et andet formål end direktiv 2000/13, idet det sidstnævnte indeholder generelle og horisontale regler for¹⁰⁹ »mærkning af levnedsmidler samt visse aspekter i forbindelse med præsentationsmåde og reklame for sådanne levnedsmidler«¹¹⁰, mens forordning nr. 110/2008, som er vedtaget senere, indeholder specifikke og vertikale regler for »definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus«¹¹¹. Dette medfører forskelle med hensyn til såvel formålene med som rækkevidden af den beskyttelse, som disse to retlige instrumenter indrømmer, og efter min opfattelse bør der tages hensyn til disse forskelle, selv om angivelsen af geografiske betegnelser på mærkningen af sådanne drikkevarer nogle gange samtidigt kan henhøre under begge deres respektive anvendelsesområder¹¹².

105 – Dvs. »enhver anden falsk eller vildledende angivelse [...] i forbindelse med produktets betegnelse, præsentation eller mærkning«.

106 – Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 20.3.2000 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om mærkning af og præsentationsmåder for levnedsmidler samt om reklame for sådanne levnedsmidler (EFT 2000, L 109, s. 29).

107 – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 25.10.2011 om fødevarerinformation til forbrugerne, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 og (EF) nr. 1925/2006 og om ophævelse af Kommissionens direktiv 87/250/EØF, Rådets direktiv 90/496/EØF, Kommissionens direktiv 1999/10/EF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/13/EF, Kommissionens direktiv 2002/67/EF og 2008/5/EF og Kommissionens forordning (EF) nr. 608/2004 (EUT 2011, L 304, s. 18).

108 – Kommissionen har gjort gældende, at dens synspunkt, hvorefter der anbefales en undersøgelse af hele etiketten, »er i overensstemmelse med retspraksis om fortolkningen af artikel 7, stk. 1, litra a), i forordning nr. 1169/2011, hvor helhedsindtrykket også tæller«, og har i denne forbindelse henvist til dom af 10.9.2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, præmis 58 ff.), og af 4.6.2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, præmis 36-42). De citerede passager vedrører rent faktisk fortolkningen af artikel 2, stk. 1, litra a), nr. i), i direktiv 2000/13, som bestemmer, at mærkningen og dennes nærmere udformning ikke må være af en sådan art, at den vildleder køberen, især med hensyn til levnedsmidlets beskaffenhed, og især dets art, identitet, egenskaber, sammensætning, mængde, holdbarhed, oprindelsessted eller det sted, hvor levnedsmidlet kommer fra, fremstillings- eller frembringelsesmåde, idet denne bestemmelse i det væsentlige svarer til ovennævnte bestemmelse i artikel 7 i forordning nr. 1169/2011.

109 – Ifølge ordlyden af fjerde og femte betragtning til direktiv 2000/13 er dettes formål »udarbejdelse af generelle og horisontale regler, der gælder for alle levnedsmidler, som bringes i omsætning«, mens »[s]ærlige og vertikale regler, der kun omhandler visse bestemte levnedsmidler, bør fastlægges inden for rammerne af de bestemmelser, der gælder for disse varer«.

110 – I henhold til artikel 1, stk. 1, i direktiv 2000/13.

111 – Niende betragtning til forordning nr. 110/2008 fremhæver denne manglende lighed med direktiv 2000/13, selv om visse bestemmelser i denne forordning (navnlig artikel 8, artikel 9, stk. 9, og artikel 11, stk. 4) henviser til dette.

112 – Jf. ligeledes, med hensyn til forskellene mellem direktiv 2000/13 og Rådets forordning (EØF) nr. 2081/92 af 14.7.1992 om beskyttelse af geografiske betegnelser og oprindelsesbetegnelser for landbrugsprodukter og levnedsmidler (EFT 1992, L 208, s. 1), dom af 10.9.2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, præmis 58), og generaladvokat Sharpstons forslag til afgørelse Severi (C-446/07, EU:C:2009:289, punkt 47-49).

104. Hvad nærmere bestemt angår ordlyden af artikel 2, stk. 1, litra a), nr. i), i direktiv 2000/13, som den retspraksis, hvortil Kommissionen har henvist i sine indlæg, vedrører, svarer indholdet af denne bestemmelse, der vedrører »[f]air oplysningspraksis«¹¹³, efter min opfattelse ikke reelt, det være sig blot i store træk, til indholdet af artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008, der omhandler »[b]eskyttelse af geografiske betegnelser«¹¹⁴, som det tredje spørgsmål vedrører.

105. Desuden bemærker jeg, at Domstolen i denne praksis ganske vist udtalte sig til fordel for en undersøgelse af den omtvistede situation, som omfattede alle oplysningerne på det pågældende produkts emballage¹¹⁵, endog visse eksterne elementer¹¹⁶, ved vurderingen af, om en betegnelse kan vildlede forbrugerne¹¹⁷, men udelukkende i forbindelse med angivelser, der *ikke var registreret* som oprindelsesbetegnelse eller geografisk betegnelse, der er beskyttet i Unionen¹¹⁸, og denne situation svarer ikke til de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag, der vedrører en sådan beskyttelse. Jeg anser således ikke et ræsonnement, der er analogt med den pågældende retspraksis, for at være hensigtsmæssigt i denne sammenhæng.

106. Jeg foreslår følgelig, at det tredje præjudicielle spørgsmål *besvares* med, at artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at der med henblik på at fastslå, om der foreligger en ved denne bestemmelse forbudt »falsk eller vildledende angivelse«, ikke skal tages hensyn til de supplerende oplysninger, der findes omkring det omtvistede tegn, i forbindelse med det pågældende produkts betegnelse, præsentation eller mærkning, bl.a. vedrørende dette produkts virkelige oprindelse.

107. Hvad angår den *foreliggende sag* skal jeg, henset til de ovennævnte principper om kompetencefordelingen mellem de nationale retter og Domstolen¹¹⁹, blot anføre, at såfremt Domstolen måtte anlægge den fortolkning, jeg har foreslået ovenfor, tvivler jeg på, at det nævnte forbud skal anvendes under omstændigheder som de i hovedsagen foreliggende, eftersom det omtvistede udtryk »Glen« ikke er tilstrækkeligt direkte og tæt knyttet til den pågældende beskyttede geografiske betegnelse, »Scotch Whisky«, og heller ikke til det land, som den er knyttet til, nemlig »Det Forenede Kongerige (Skotland)«, til, at dette udtryk anses for at udgøre en »falsk eller vildledende angivelse [...]«, der kan give et fejlagtigt indtryk af [produktets] oprindelse«¹²⁰.

108. Subsidiært, såfremt Domstolen måtte fortolke nævnte litra c) således, at der skal foretages en undersøgelse, som omfatter alle oplysninger i sammenhæng med det omtvistede tegn, bør denne undersøgelse efter min opfattelse logisk set a fortiori føre til det samme konkrete resultat. Hvis der i den foreliggende sag skulle tages hensyn til alle de oplysninger på etiketten, som udtrykkeligt angiver det pågældende produkts korrekte oprindelse, sådan som Kommissionen har fremhævet, vil det således være svært at forestille sig, at brugen af udtrykket »Glen« blev anset for at være omfattet af forbuddet i denne bestemmelse¹²¹.

113 – Som dette følger af overskriften til artikel 7 i forordning nr. 1169/2011, der svarer til artikel 2 i direktiv 2000/13 (jf. fodnote 108 i dette forslag til afgørelse).

114 – Som dette følger af overskriften til artikel 16.

115 – I dom af 4.6.2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, præmis 37-44), fastslog Domstolen, at de nationale retter skal foretage en undersøgelse af alle de forskellige elementer, som mærkningen består af, herunder ingredienslisten, der findes på indpakningen.

116 – I dom af 10.9.2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, præmis 62 og 63), fastslog Domstolen, at de nationale retter kan tage hensyn til varigheden af betegnelsens anvendelse, men ikke til en producents eller forhandlers eventuelle gode tro.

117 – Idet det bemærkes, at artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 vedrører tilfældet med en »angivelse [...]«, der kan give et fejlagtigt indtryk af produktets oprindelse.

118 – Jf. dom af 10.9.2009, Severi (C-446/07, EU:C:2009:530, præmis 59 og 63), og af 4.6.2015, Teekanne (C-195/14, EU:C:2015:361, præmis 27-29).

119 – Jf. bl.a. punkt 66 i dette forslag til afgørelse.

120 – Jf. ligeledes fodnote 75 i dette forslag til afgørelse.

121 – Kommissionen har med rette fremhævet, at etiketten på ingen måde forstærker den vage effekt af betegnelsen »Glen«, men derimod indeholder en række oplysninger anført med bogstaver af en tilstrækkelig synlig størrelse, der indebærer, at en forbruger umuligt kan tro, at det er et skotsk produkt. Således er ordet »Glen« ikke kun brugt sammen med stednavnet »Buchenbach«, som er tydeligt tyskklingende, det præciseres desuden, at det er en »schwabisk« whisky, et »tysk produkt« fremstillet af destilleriet Waldhorn beliggende i Berglen, og over disse oplysninger ses en stiliseret tegning af et jagthorn (på tysk »Waldhorn«), der, til forskel fra en sækkepipe, ikke er typisk for Skotland.

V. Forslag til afgørelse

109. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at Domstolen besvarer de af Landgericht Hamburg (den regionale ret i første instans i Hamburg, Tyskland) forelagte spørgsmål på følgende måde:

- »1) Artikel 16, litra a), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 110/2008 af 15. januar 2008 om definition, betegnelse, præsentation og mærkning af samt beskyttelse af geografiske betegnelser for spiritus og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1576/89 skal besvares således, at »indirekte [...] brug« af en registreret geografisk betegnelse, som er forbudt ved denne bestemmelse, kræver, at den omtvistede betegnelse er identisk eller har fonetisk og/eller visuel lighed med den pågældende betegnelse. Det er således ikke tilstrækkeligt, at denne betegnelse hos den relevante forbruger kan vække en begrebsmæssig association til betegnelsen eller det relevante geografiske område.
- 2) Artikel 16, litra b), i forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at den ved denne bestemmelse forbudte »antydning« af en registreret geografisk betegnelse ikke nødvendigvis kræver, at den omtvistede betegnelse er fonetisk og visuelt beslægtet med den pågældende betegnelse, men at det imidlertid ikke er tilstrækkeligt, at denne betegnelse hos den relevante forbruger kan vække en begrebsmæssig association til den beskyttede betegnelse eller det relevante geografiske område. Foreligger der ikke et sådant slægtskab, skal der tages hensyn til den begrebsmæssige lighed, som der i givet fald måtte være mellem den pågældende betegnelse og den anfægtede betegnelse, for så vidt som denne lighed kan føre forbrugeren til at tænke på det produkt, som er omfattet af den nævnte betegnelse.

Med henblik på at fastslå, om der foreligger en i medfør af nævnte artikel 16, litra b), forbudt »antydning«, skal der ikke tages hensyn til de supplerende oplysninger, som findes omkring det omtvistede tegn, i forbindelse med det pågældende produkts betegnelse, præsentation eller mærkning, bl.a. vedrørende dette produkts virkelige oprindelse.

- 3) Artikel 16, litra c), i forordning nr. 110/2008 skal fortolkes således, at der med henblik på at fastslå, om der foreligger en ved denne bestemmelse forbudt »falsk eller vildledende angivelse«, ikke skal tages hensyn til de supplerende oplysninger, som findes omkring det omtvistede tegn, i forbindelse med det pågældende produkts betegnelse, præsentation eller mærkning, bl.a. vedrørende dette produkts virkelige oprindelse.«